

Odborné vyjadrenie

podľa § 1 ods. (2) písm. e) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) klientka doručila podnet podnet v právnej veci možnej diskriminácie pacientov psychiatrického stacionára xxxx (ďalej ako „Stacionár“). Tí namietli, že Stacionár neuzavrel so zdravotnou poisťovňou xxxx (ďalej aj ako „Poisťovňa“) zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Na rozdiel od iných zdravotných poisťovní. Stredisku zároveň doručila oficiálne vyjadrenie Poisťovne k uvedenej právnej veci.

Podľa 1 ods. 2, písm. e) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „zákon o zriadení“) Stredisko zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie. V predmetnej veci vydalo odborné vyjadrenie s odkazom na uvedené ustanovenie.

Z vyjadrenia Poisťovne

K dôvodom neuzatvorenia zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti so Stacionárom: „Jednou z povinností zdravotnej poisťovne v zmysle § 15 ods. 1 písm. a) zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „Zákon č. 581/2004 Z. z.“) je povinnosť vykonávať svoju činnosť tak, aby zabezpečila svojim poistencom dostupnosť zdravotnej starostlivosti v rozsahu verejnej minimálnej siete poskytovateľov.“

Poisťovňa je legislatívne viazaná povinnosťou plnenia verejnej minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 640/2008 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej ako „Nariadenie“).

Nariadenie vo vzťahu k stacionárom verejnú minimálnu sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti neurčuje. **S ohľadom na platnú právnu úpravu nemá Poisťovňa povinnosť mať uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s každým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti prevádzkujúcim stacionár.** Zároveň z ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona č. 581/2004 Z. z. vyplýva, že Poisťovňa je povinná pri uzatváraní zmlúv o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a v priebehu platnosti zmluvného vzťahu s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti účelne, efektívne a hospodárne vynakladať

finančné prostriedky z verejného zdravotného poistenia podľa štruktúry výdavkov schválenej v rozpočte podľa § 11 ods. 12 zákona č. 581/2004 Z. z.

Vzhľadom na skutočnosť, že Nariadenie neurčuje normatív poskytovateľov zdravotnej starostlivosti prevádzkujúcim stacionáre, žiadosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti xxxx o zazmluvnenie psychiatrického stacionára bola zamietnutá s ohľadom na výšku disponibilných zdrojov Poistovne, nakoľko Poistovňa je v rozsahu objednáwanej zdravotnej starostlivosti limitovaná finančnými zdrojmi a povinnosťou ich efektívneho a hospodárneho využívania na pokrytie aktuálnych zmluvných vzťahov v súlade so schváleným štátnym rozpočtom. Pre potreby našich poistencov v xxxx kraji má Poistovňa zazmluvnených poskytovateľov zdravotnej starostlivosti — psychiatrické stacionáre: xxxx.

Relevantná právna úprava

V zmysle čl. 40 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej ako „Ústava“): „Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.“

Podľa článku 7 ods. 5 Ústavy: „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.“

V zmysle Preambuly Dohovoru Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím¹ (ďalej ako „Dohovor“) **štáty**, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru **uznávajú dôležitosť prístupnosti** fyzického, sociálneho, hospodárskeho a kultúrneho prostredia, **zdravotnej starostlivosti** a vzdelávania, informácií a komunikácie **pre plné využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd osobami so zdravotným postihnutím.**

Podľa čl. 2 Dohovoru: „*diskriminácia na základe zdravotného postihnutia*“ je každé robenie rozdielov, vylúčenie alebo obmedzenie na základe zdravotného postihnutia, ktorých cieľom alebo účinkom je narušiť alebo znemožniť uznávanie, využívanie alebo uplatňovanie všetkých ľudských práv a základných slobôd v politickej, hospodárskej, sociálnej, kultúrnej, občianskej alebo inej oblasti na rovnakom základe s ostatnými; zahŕňa všetky formy diskriminácie vrátane odmietnutia primeraných úprav.“

¹ Dostupný online aj na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/kontaktne-miesto-prava-osob-so-zdravotnym-postihnutim/dohovor-osn-pravach-osob-so-zdravotnym-postihnutim-slovenska-republika.html>

Podľa čl. 4 Dohovoru sa: „***zmluvné strany zaväzujú prijať všetky príslušné opatrenia vrátane zákonodarstva na úpravu alebo zrušenie existujúcich zákonov, predpisov, zvykov a praktík, ktoré predstavujú diskrimináciu osôb so zdravotným postihnutím.***”

Podľa čl. 5 Dohovoru: „***Zmluvné strany uznávajú, že všetky osoby sú si rovné pred zákonom a podľa zákona a majú nárok na rovnakú ochranu a na rovnaký úžitok zo zákona bez akejkoľvek diskriminácie. Zmluvné strany zakazujú akúkoľvek diskrimináciu na základe zdravotného postihnutia a zaručujú osobám so zdravotným postihnutím rovnakú a účinnú právnu ochranu pred diskrimináciou z akýchkoľvek dôvodov.***”

Podľa čl. 25 Dohovoru: „***Zmluvné strany uznávajú, že osoby so zdravotným postihnutím majú právo na dosiahnutie najlepšieho možného zdravia bez diskriminácie na základe zdravotného postihnutia. Zmluvné strany prijímú všetky príslušné opatrenia, ktorými zabezpečia osobám so zdravotným postihnutím prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane liečebnej rehabilitácie, ktoré zohľadňujú rodový aspekt. Zmluvné strany musia najmä:***

a) poskytovať osobám so zdravotným postihnutím rovnaký rozsah, kvalitu a štandard bezplatnej alebo cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti a programov, ktoré sa poskytujú ostatným osobám, a to aj v oblasti zdravotníckych programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie a programov v oblasti verejného zdravia určených pre celú populáciu

c) poskytovať túto zdravotnú starostlivosť čo najbližšie k miestu bydliska danej osoby vrátane vidieckych oblastí;

e) zakázať diskrimináciu osôb so zdravotným postihnutím pri poskytovaní zdravotného poistenia a životného poistenia, ak toto poistenie povoľuje vnútroštátne právo, a toto poistenie sa musí poskytovať spravodlivým a primeraným spôsobom.”

Právne posúdenie

Predmetom právneho posúdenia je otázka údajnej diskriminácie klientov Poist'ovne, s ktorou, na rozdiel od iných zdravotných poisťovní, Stacionár neuzavrel zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Neuzavretie zmluvy je formálne v súlade s platným a účinným všeobecne záväzným normatívom a zásadou autonómie vôle právnych subjektov. Poist'ovňa nie je povinná uzavrieť zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s každým poskytovateľom prevádzkujúcim psychiatrický stacionár. **Nariadenie totiž neurčuje tzv. minimálnu**

verejnú sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti vo vzťahu k psychiatrickým stacionárom.

Predbežnou otázkou v kontexte následného posúdenia právnej otázky namietanej diskriminácie poistencov Poist'ovne je preto **právna otázka súladu**

ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov² (ďalej ako „Zákon“)

a

vykonávacieho predpisu tohto ustanovenia — Nariadenia

s

pozitívnym medzinárodnoprávnym záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru.

Subjektom oprávneným na jej autoritatívne právne posúdenie je podľa článku 125 ods. 1, písm. a) a b) Ústavy Ústavný súd Slovenskej republiky. Ten rozhoduje o. i. o súlade zákonov a nariadení vlády s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky. V prípade nariadení vlády rozhoduje aj o ich súlade so zákonmi.

Podľa právneho názoru Strediska, ak skupina poistencov pociťuje v dôsledku implementácie Zákona a Nariadenia menej priaznivé zaobchádzanie iba na základe toho, že sú poistení v nimi vybranej poisťovni, je otázka ich diskriminácie legitímnou. **Primárnu zodpovednosť v posudzovanom prípade nesie zákonodarca v kontexte plnenia pozitívnych záväzkov zmluvnej strany Dohovoru, ktorý má prednosť pred zákonmi a ich vykonávacími predpismi.**

Podľa právneho názoru Strediska súčasná právna úprava vyplývajúca zo Zákona a Nariadenia má na skupinu poistencov Poist'ovne negatívny dopad, vzhľadom na sťaženie dostupnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti. V zmysle vyjadrenia Poist'ovne, Poist'ovňa má v xxxx kraji zazmluvnených poskytovateľov zdravotnej starostlivosti — psychiatrické stacionáre: xxxx, ktorý je vzdialený približne 50 km od Stacionára a xxxx, ktorý je vzdialený približne 70 km od Stacionára. Uvedená dostupnosť resp. nedostupnosť

---

² „Minimálnu sieť podľa odsekov 1 a 3 ustanoví nariadenie vlády Slovenskej republiky, okrem minimálnej siete poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti podľa § 5b ods. 3.“

môže byť klientom Poist'ovne, ktorí majú potrebu poskytovania zdravotnej starostlivosti v Stacionári, na príťaž. Na základe uvedeného sa súčasná právna úprava vyplývajúca zo Zákona a Nariadenia nejaví Stredisku v súlade s pozitívnym medzinárodnoprávnym záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru.

Stredisko z tohto dôvodu zastáva právny názor, že Slovenská republika si nedostatočne plní pozitívne medzinárodnoprávne záväzky vyplývajúce z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru. Ak by si Slovenská republika dôsledne plnila predmetné záväzky vyplývajúce z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru, tak by k vzniknutej situácii, v ktorej namietajú diskrimináciu klienti Poist'ovne, ktorí majú potrebu poskytovania zdravotnej starostlivosti v Stacionári rovnako ako poistenci iných zdravotných poisťovní, nedošlo. V dôsledku uvedeného nedostatočného plnenia pozitívnych medzinárodnoprávných záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru, môže sekundárne dochádzať k diskriminácii klientov Poist'ovne.

Stredisko posudzuje dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“) v zmysle 1 ods. 2, písm. a) zákona o zriadení v súkromnoprávných veciach. V namietanom prípade Stredisko neposudzovalo diskrimináciu v zmysle antidiskriminačného zákona vzhľadom na skutočnosť, že práve súčasná právna úprava vyplývajúca zo Zákona a Nariadenia umožňuje Poist'ovni nemať uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti so Stacionárom. Ak by však Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o nesúlade Zákona a Nariadenia s pozitívnym medzinárodnoprávnym záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru, bolo by možné posúdiť práve namietanú diskrimináciu klientov Poist'ovne, ktorú právna úprava vyplývajúca zo Zákona a Nariadenia spôsobovala.

Záver

Podľa právneho názoru Strediska súčasná právna úprava vyplývajúca zo Zákona a Nariadenia nie je v súlade s pozitívnym medzinárodnoprávnym záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru. Slovenská republika na základe právnej úpravy vyplývajúcej zo Zákona a Nariadenia vytvára priestor na to, aby skupina poistencov pocítovala menej priaznivé zaobchádzanie iba na základe toho, že sú poistení v nimi vybranej poisťovni. V dôsledku uvedeného nedostatočného plnenia pozitívnych medzinárodnoprávných záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich

z článkov 2, 4, 5 a 25, písm. a), c) a e) Dohovoru, môže sekundárne dochádzať k diskriminácii klientov Poist'ovne.

PhDr. Silvia Porubänová
výkonná riaditeľka